

MALMÖ HÖGSKOLA

Lärarutbildningen

Barn och unga samhälle

Examensarbete
15 högskolepoäng, grundnivå

Elevers och pedagogers upplevelser och tankar kring läsutveckling ur ett genusperspektiv

*Pupils and pedagogues experiences and thoughts on reading
development from a gender perspective*

Hanna Sundqvist

Lärarexamen 210hp
Barndoms- och ungdomsvetenskap
Datum 2011-11-01

Examinator: Mariann Enö

Handledare: Gitte Malm

Sammanfattning

Syftet med denna undersökning är att belysa flickors och pojkars upplevelser och tankar kring deras läsutveckling. Finns där skillnader i flickors och pojkars läsutveckling? Syftet är även att belysa pedagogers upplevelser och hur de arbetar för att främja elevers läsutveckling. Denna undersökning har visat att elevers läslust skapas av inre bilder och det är något som pedagoger måste främja i elevers undervisning för att skapa goda läsare. Elevers val av litteratur styrs utav deras intressen och även det bör beaktas. Pedagogerna har påvisat i undersökningen vikten av ett stöd från föräldrar och vuxna i deras närhet och att en god kontakt med många interaktioner skapar ett försprång i elevers läsutveckling till skillnad från andra elever utan stöd.

Högläsning och annan läsning främjar till ett läsintresse som stimulerar läsutvecklingen och en stunds läsning skapar goda förutsättningar till en god läsare. Undersökningen har visat en viss skillnad i pojkars och flickors läsutveckling men till skillnad från tidigare forskning där skillnaderna har berott på mognad av hjärnan visar denna undersökning att anledningen är brist på litteratur som lockar pojkar. Sammanfattningsvis av undersökningen är att pedagogen måste se sig som ett stöd och en hjälp i elevers läsutveckling, får elever inte stöd hemifrån måste de få stöd från skolan. Slutligen att föra en varierad undervisning och arbeta individuellt i klassrummet främjar en god läsutveckling oavsett om du är en pojke eller flicka. Undersökningen har även visat att pojkar behöver mer litteratur som lockar i den tidigare läsutvecklingen.

Metoden som undersökningen är baserad på är intervjuer från 2 skolor (i olika kommuner) med sammanlagt 2 pedagoger och 16 elever. Eleverna har varit indelade i homogena grupper med 4 i varje grupp och det har resulterat i en flickgrupp och en pojkgrupp från varje skola. Pedagogerna har intervjuats enskilt då de varit från olika skolor. Resultatet av denna undersökning är att föräldrakontakten är viktig och en individanpassad undervisning är nödvändig för en god läsutveckling, undersökningen belyser även en brist på litteratur som lockar pojkar till läsning. Eleverna påpekar en vikt av högläsning och att skapa inre bilder vid läsning.

Nyckelord: Föräldrakontakt, högläsning, inre bilder, litteratur, läsutveckling.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	7
2. Syfte och frågeställningar.....	8
3. Litteraturgenomgång.....	9
4. Metod och genomförande.....	13
4.1. Intervjuer.....	13
4.2. Undersökningsgrupp.....	14
4.3. Genomförande.....	14
4.4. Forskningsetiska övervägande.....	15
5. Resultat, analys och teoretisk tolkning.....	16
5.1. Flickgrupp från årskurs 3.....	16
5.2. Flickgrupp från årskurs 4.....	17
5.3. Pojkgrupp från årskurs 3.....	18
5.4. Pojkgrupp från årskurs 4.....	20
5.5. Pedagog från årskurs 3.....	21
5.6. Pedagog från årskurs 4.....	24
5.7. Sammanfattning.....	25
6. Slutsats och diskussion.....	28
6.1. Litteratur styrs av intressen.....	28
6.2. Inre bilder.....	29
6.3. Föräldrakontakt.....	30
6.4. Främjande arbetssätt.....	31
6.5. Metodval.....	31
6.6. Avslut med frågor som väckt en nyfikenhet.....	32
7. Referenser.....	33
8. Bilaga.....	35

1. Inledning

I min undersökning vill jag ta reda på vilka tankar elever har kring sin egen läsutveckling samt hur pedagoger förhåller sig till pojkars och flickors läsutveckling. Finns det skillnader och i så fall hur arbetar pedagogen för att minska dessa? Eftersom läsutveckling vanligtvis sker i alla åldrar har jag valt att göra min undersökning i en årskurs tre och fyra eftersom de nyligen har lämnat läsinläringen och fått flyt i sin läsning och då har flera upplevelser av hur de lärt sig. Det är även en ålder där det händer mycket inom utvecklandet av läsning. Området som jag valt kan vara svårt att problematisera eftersom det är lätt att generalisera och det vill jag undvika. Jag vill även undvika att skapa stereotyper för könen eftersom målsättningen med undersökningen är att skapa en individualiserad undervisning i den utsträckning det går.

Ämnet är för mig av stort intresse eftersom jag upplevt att där finns skillnader i elevers läsutveckling och att jag saknar arbetsmetoder för att minska dessa eventuella skillnader, sådana metoder kan vara till stor nytta i mitt framtida yrkesliv. I styrdokumentet står det att ”undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper” (Skolverket, 2011). Finns det då skillnader mellan könen måste pedagogen arbeta för att göra utbildningen mer likvärdig för eleverna. I Gulbrandsens (1994: 27) bok beskriver hon en vanlig lärarerfarenhet där pojkar leker med bilar och flickor ägnar sig åt att skriva och räkna när de går i första klass. Edfeldt (1982: 152) menar att läsmognad är en viktig förutsättning för att barnet ska kunna tillgodogöra sig läsundervisningen. Detta vill jag ta reda på i min undersökning eftersom det väcker en nyfikenhet hos mig och en vilja att förstå för att hjälpa mina framtida elever. En annan intressant aspekt är om skolmiljön påverkar eleverna negativt, eller om lärarstilen lämpar sig bättre eller sämre mellan olika grupper. Andra aspekter är betydelsen av ett stöd hemifrån och hur det gynnar elevers läsutveckling.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med undersökningen är att belysa elevers och pedagogers upplevelser och tankar kring läsutveckling. Finns där skillnader i flickors och pojkars läsutveckling? Av intresse är också att ta reda på hur pedagoger arbetar med att främja läsutveckling i undervisningen.

Frågeställningar

- Hur förhåller sig pedagogerna till pojkars och flickors läsutveckling? Finns det olika sätt att bemöta eleverna på?
- Vilka upplevelser har pojkar och flickor kring sin egen läsning?

3. Litteraturgenomgång

Läsutveckling är hur en elev lär sig läsa eller i ett annat uttryck en utveckling av läsförmågan. Till skillnad från läsinlärningen kan läsutvecklingen identifieras och det blir då möjligt att för en utomstående att följa elevens utveckling av läsförmågan. Läsutvecklingsscheman har utvecklats för att underlätta för lärare i deras arbete med elevernas läsutveckling. De är utvecklade för att få syn på elevernas utveckling och att kunna knyta ihop teori med praktik när det gäller läsning (Dominkovic, 1984: 15). Vidare kan frågan ställas om vem som lär barnet att läsa och som Dominkovic (1984: 10) menar är det eleven själv som lär sig att läsa. Bruner menade i sin tur att eleverna inte bara är aktiva vid mottagandet av information utan även självständigt söker på egen förmåga efter information, koder och mönster för att skapa en förståelse för ting (Arfwedson, 1992: 39).

Vygotskij och Bruner ansåg att social interaktion vid undervisning var tvunget för elevers utveckling. De menade att lärarens uppgift är att skapa och hjälpa eleverna att upptäcka regler och mönster i läsningen. Vygotskij och Bruner menade även att vårt biologiska arv spelade en stor roll för utvecklandet av läsning (Arfwedson, 1992: 39). Läsförmåga bygger på två komponenter, avkodning och språkförståelse enligt Elbro (2004: 28) och de inkluderar hela processen vid läsning. Elbro (2004: 28) menar dessutom att det kan finnas andra faktorer som har betydelse för läsningen men då samverkar de med komponenterna avkodning och språkförståelse. Sådana faktorer kan vara motivationen, dagens tidpunkt, personliga hinder, synnedsättning, störande omgivning eller välgjorda textillustrationer. Avkodningen är speciellt för läsningen eftersom när ordet är avkodat kan eleven uttala det och avgöra dess betydelse. Språkförståelse samverkar med avkodningen på ett sådant sätt som när ordet är avkodat kan eleven förstå ordets innebörd och utan avkodningen kan inte eleven veta vad ordet har för innebörd (Elbro, 2004: 27). För att gå djupare in på språkförståelsen så berättar inte innehållet allt utan mycket lämnas åt läsaren och en aktiv medverkan blir nödvändig för en sammanhängande text. Läsaren måste skapa

inre föreställningsbilder för en förståelse om textens innehåll och rubriken hjälper läsaren att minnas och kunna återberätta texter (Elbro, 2004: 43-44).

Den obligatoriska skolstarten i Sverige är det år barnet fyller sju år, en ålder då den fysiska och kognitiva utvecklingen går snabbt. Skillnaden mellan jämnåriga elevers mognad och utveckling är stor. Dessutom kan det vara en åldersskillnad på nästan ett helt år mellan elever i samma klass. Somliga elever kan redan läsa, andra vet inte vad en bokstav är och denna skillnad kan vara svår att hantera i undervisningen (Stadler 1998: 90).

Finns det då skillnader mellan pojkar och flickors läsutveckling?

Bjar och Frylmark (2009: 74) menar att elevgrupperna skiljer sig åt och att det kan finnas skäl till att titta på pojkars och flickors läsutveckling var för sig. ”Internationella jämförande studier från 1970-talet och framåt har visat att flickor läser genomsnittligt bättre än pojkar” (Bjar & Frylmark, 2009: 74). En annan intressant aspekt är att ” flickors överlägsenhet är tydligast vid läsning av löpande texter. Skillnaden mellan flickors och pojkars prestationer är betydligt mindre vad gäller läsning av icke - löpande texter som kartor, tabeller och diagram” (Bjar & Frylmark, 2009: 75). Flickor ägnar mer tid åt läsningen än vad pojkar gör och flickorna läser mer varierat än vad pojkar gör. Pojkar läser hellre serietidningar medan flickor föredrar böcker med löpande text. Vidare har det inte gått att bevisa storleken på skillnader mellan könen med olika sociala bakgrund och att skillnaderna är förvånansvärt lika i alla sociala nivåer (Bjar & frylmark, 2009: 75).

Stenberg (1997: 28) påpekar i sin bok att de mognar i olika takt och att flickor kommer två år tidigare i puberteten än pojkar. Hon nämner även att flickor är före i språkutvecklingen och den sociala mognaden och att det beror på hjärnans utveckling hos de båda könen. Hjärnhalvorna måste samarbeta för en fungerande läsning och läsförståelse och det samarbetet sker först i femårsåldern hos flickor, för pojkar sker det cirka ett år senare. Hjärnhalvorna arbetar på olika sätt, den högra hjärnhalvan avkodar symboler och bokstäver och den vänstra hjärnhalvan förstår och tolkar innebörden av symboler och ord. En annan aspekt är att ”pojkar har större högerhjärnhalva än flickor och lägre antal tvärförbindelser mellan hjärnhalvorna. Med stor sannolikhet har pojkar högre grad av specialisering av de två hjärnhalvorna än flickorna har” (Stenberg, 1997: 28). En sådan aspekt anser jag är viktigt att ha i åtanke vid min undersökning av pojkars och flickors läsutveckling.

Andra faktor är lärarens roll och vikten av att kontinuerligt följa varje barns framsteg för att inte tappa något barn i dess utveckling.

Vygotskij fastställer bl.a. att barns lärande i skolan alltid bygger vidare på de utvecklingsstadier som de genomgått före skolstarten. Genom att undersöka barnets erfarenheter och kunskaper, t.ex. skriftliga erfarenheter och kompetenser i samband med skolstarten, menar Vygotskij att vi, genom att samarbeta med barnet kan få reda på den aktuella utvecklingsnivån. Om vi dessutom använder ett handledande förhållningssätt kan vi också synliggöra de kapaciteter barnet har för att lära nytt (Bjar & Frylmark, 2009: 274).

Med ett sådant förhållningssätt som Vygotskij beskriver når läraren varje individ och genom denna undersökning kan jag nå mitt mål genom att belysa dessa olika grupper om eventuella skillnader i läsutveckling. Stadler (1998: 50) lägger vikt på att det är viktigt att ha lärare som har förmågan att individualisera och kunna synliggöra de elever som har svårigheter. Jag avser med min undersökning att kunna synliggöra olika grupper, det kan underlätta för individualisering och möjliggöra ett handledande förhållningssätt i undervisningen.

Andra faktorer som kan ha betydelse om eventuella skillnader i flickor och pojkars läsutveckling är forskning som:

Pekar på att det är vissa språkliga förmågor i förskoleåldern som samverkar med ett barns kommande läsutveckling. Mycket entydigt har man bland annat kunnat visa att barn som innan de börjar skolan har god kunskap om språkljuden och bokstäverna, barn som är fonologiskt medvetna, har en mycket god prognos när det gäller förmågan att bryta koden”(Liberg, 2006:22).

Min tanke är då om könens utveckling av hjärnorna har en betydelse för vad pojkar och flickor har med sig i bagaget när de börjar i skolan.

Vilka kännetecken skapar då goda läsare och hur ska pedagoger arbeta i klassrummet? Bjar och Frylmark (2009: 186) sammanfattar detta i några punkter om hur pedagoger ska arbeta i klassrummet för att skapa duktiga läsare: Skapa motivation och intresse under utvecklandet av läsning, stimulera ordförrådet, lägg fokus på läsförståelse, skapa många läserfarenheter, ge elever bakgrundsforståelse för att underlätta läsning och låt eleverna utveckla egna strategier för läsförståelse. Bjar och Frylmark (2009: 187) beskriver även i några punkter vad som kännetecknar en bra undervisning. Undervisningen har en balanserad struktur och en öppenhet till läsning, elevens intressen och erfarenheter står i

fokus i undervisningen, metoden är inte utgångspunkt utan eleven i undervisningen, läsutvecklingen skapas genom läslust och glädjen till läsning skapas genom olika projekt såsom temaläsning, högläsning och så vidare.

Bjar och Frylmark (2009: 188) lägger dessutom stor vikt vid att eleverna får det stöd som de behöver i samarbete med pedagog som har stor erfarenhet inom området. Även Bolander och Boström (2008: 77-83) ger tips på hur pedagoger kan arbeta med att göra läsningen lätt och rolig för eleverna. De menar att dessa punkter skapar en stimulerande läsutveckling. Första punkten är att eleverna behöver goda förebilder och de behöver höra att läsning är meningsfullt och roligt, för att stimulera eleverna kan pedagogen bjuda in författare, bibliotekarier, andra lärare eller rektorer som kan figurera goda förebilder för eleverna. Andra och tredje punkten handlar om att skapa en god arbetsmiljö i klassrummet och gärna ha ett klassrumsbibliotek där olika genrer presenteras. Fjärde och femte punkterna handlar om att läsa mycket och gärna skapa bokklubbar i klassrummet. De två sista punkterna handlar om högläsning i klassrummet som skapar diskussioner och att schemalägga läsning varje dag.

Bolander och Boström (2008: 79) påpekar vikten av att ha goda förebilder vid läsning. Föräldrar och lärare är viktiga då deras intresse och uttryck smittar av sig på eleverna och det är viktigt att de blir vän med litteraturen. Elever från hem där de läst mycket och blivit lästa för är ett steg före i sin språkutveckling jämförelsevis med andra pojkar och flickor. Författarna menar att de lärare och föräldrar har skapat ett intresse för böcker och annan litteratur och den sortens stimuli förstärks i Strandbergs (2006: 48-49) citat:

Det är genom faktiska samspel barnet kommer i kontakt med det som går att veta. I detta spelar språket en viktig roll. Det är genom språkliga samspel som barnet får kontakt med och förvärvar det sociala verktyg vi kallar språk. Det är dessa språkliga verktyg som barnet sedan omformar till instrument för sitt tänkande. Sociala interaktioner förser barnet med språk. De förskolor och skolor som skapar många samspel mellan barn och vuxna, och mellan barn och barn kommer därför att skapa en kraftfull plattform för barnets lärande och utveckling.

4. Metod och genomförande

4.1. Intervjuer

Som Staffan Stukát (2005: 37) nämner i sin bok är intervjuer det vanligaste och viktigaste arbetsredskap när det gäller undersökningar. Jag valde denna metod för att komma nära min undersökningsgrupp och har därmed haft en förhoppning om en mer trovärdig undersökning. Jag har även haft förhoppning om att upptäcka känslor i min undersökning. Som Wehner - Godée (2000: 34) menar ”när det gäller att fånga in läroprocesser handlar det om i första hand om att kunna läsa, lyssna och känna av signaler och meddelande som finns i t.ex. språkliga uttryck, material, rum och ytor som tillhör vår kultur. Om jag istället valt enkätundersökning hade jag gått miste om viktig information och inte nått det djup som jag eftersökt i min undersökning.

Intervjuerna kan se olika ut beroende på vad du vill ha svar på i din undersökning och vad du vill få ut av undersökningen. Jag har valt en ostrukturerad intervjuform för att inte styra respondenterna i deras svar, även försökt undvika att respondenten söker ”rätt svar” då jag tidigare vid intervjusituationer upplevt det. Metodiken har gett mig en möjlighet att nå djupare och komma längre (Stukát, 2005: 39) vilket har varit min målsättning med undersökningen, metoden har varit följsam och anpassningsbar. ”En skicklig intervjuare kan följa upp idéer sondera svar och gå in på motiv och känslor på ett sätt som är omöjligt eller olämpligt i en strukturerad intervju eller enkät” (Stukát, 2005: 39). Vid intervjuerna har jag använt en diktafon för att sedan transkriberat materialet och det har jag gjort för att få med alla små detaljer i undersökningen. Anledningen till att jag inte har valt att använda kamera är för att respondenterna har haft önskemål om att få slippa vara med på bild. För att visa denna ”respekt för människors olika behov av integritet öppnar sig vägar att skapa djupa relationer och kunskap om olika läroprocesser på ett annorlunda och meningsfullt sätt” (Wehner - Godée, 2000: 57), det har då varit ett självklart val att använda diktafon istället.

4.2. Undersökningsgrupp

Jag har valt att genomföra min undersökning på två olika skolor i två olika kommuner. Skolorna är slumpmässigt utvalda och är placerade i södra Sverige för att inte kunna påverka mitt resultat. Anledningen till att jag valt dessa skolor, elever och pedagoger i olika kommuner är att de har varit öppna och positiva till undersökningen, vilken har underlättat arbetet för mig. Intervjuerna med eleverna har varit en nödvändighet för att kunna besvara frågor som syftar till undersökningen då jag anser att det endast är de som kan delge oss deras upplevelser och tankar kring sin egen läsutveckling. Elevernas medverkan har varit värdefull då de gett undersökningen en inblick av hur de upplever och tänker kring läsutvecklingen. Undersökningen är inte bred utan har satsat på att få en djup och att få komma nära undersökningsgrupperna. Jag har då varit medveten om att inte ha fått en generell bild av elevers och pedagogers upplevelser och tankar kring läsutveckling och hur pedagoger arbetar för att främja läsutveckling i undervisningen. Undersökningen är då inte rikstäckande utan baseras endast på dessa två skolor och klasser. Jag har intervjuat fyra pojkar och fyra flickor från varje klass och det med tanke på tiden att transkribera intervjuerna. För att sedan få ett vuxenperspektiv har jag även intervjuat två pedagoger, varav en lärare från varje klass. Jag hade en önskan om att ha med ytterligare två pedagoger för att få en bredare undersökning av pedagogers tankar och upplevelser från de två olika skolorna. På grund av den tidsödande transkriberingen har det dock inte varit möjligt att uppfylla denna önskan.

4.3. Genomförande

Jag har först meddelat skriftligt till alla berörda föräldrar och fått ett godkännande från föräldrarna samt de berörda lärarna och valt ut slumpmässigt åtta elever från varje klass. Sedan har frågorna skrivits efter noga övervägande för att kunna nå syftet med min undersökning, se frågor i bilaga. Efter att urvalsgruppen var klar och frågorna var skrivna har intervjuerna genomförts med en början av eleverna. Eleverna har intervjuats i homogena grupper om fyra personer för att inte könen ska kunna påverka varandra i min

undersökning. Det har resulterat i fyra olika intervjusituationer. Jag har börjat med att intervjua pojkgrupperna och flickgrupperna har följt därefter, även detta har valts slumpmässigt. Dessa slumpmässiga val har gjorts för att inte riskera att påverka undersökningen på något sätt. Sedan har arbetet med pedagogerna följt och de har intervjuats enskilt och anledningen till att eleverna inte har intervjuats enskilt är tidsbristen, då transkriberingen är tidsödande. Intervjuerna med pedagogerna har genomförts efter att intervjuerna med eleverna varit klara. Sedan har arbetet med transkribering och analys av intervjuerna följt för att kunna komma fram till ett resultat i mitt arbete. Under arbetets gång har jag parallellt läst in mig på ämnet då jag inte känt mig fullfjädrad inom ämnet läsutveckling och forskning om skillnader mellan pojkar och flickors läsutveckling.

4.4. Forskningsetiska övervägande

Jag möter vetenskapsrådets (u.å., 2011) fyra huvudkrav, informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet, nyttjandekravet. Det har gjorts genom att innan intervjuer har påbörjats har berörda informerats om undersökningens syfte och med informationsbrevet frågat om de velat delta i undersökningen. Pedagoger och elever har gett sitt godkännande till att medverka i intervjuerna och har samtidigt delgivits att undersökningen är frivillig. Jag har även fått föräldrars godkännande om pedagogen har ansett det som nödvändigt. Under arbetets gång gjort mig tillgänglig för frågor berörande undersökningen, ingen av de berörda har ställt frågor och det har jag tolkat som att den information jag gett har varit tillräcklig. Vidare har jag gett elever och pedagoger i arbetet fingerade namn för att skydda medverkandes identiteter. Nyttjandekravet möts genom att det insamlade materialet endast har haft en avsikt att används i undersökningen.

5. Resultat, analys och teoretisk tolkning

5.1. Flickgrupp från årskurs 3

Gruppen består av Sara, Lina, Nora och Malin.

I den här gruppen är det två utav flickor som inte tycker om att läsa och när jag frågar varför de inte tycker om att läsa svarar Sara att ”ehm ja bara sitter och kollar på ord hela tiden” och Nora svarar ”tycker att det är tråkigt att bara sitta tyst och inte göra någonting. Man bara sitter där och kollar i boken”. Det kan tolkas som att Sara har svårigheter med avkodningen och då blir språkförståelsen lidande eftersom utan avkodningen kan inte Sara veta vad ordet har för innebörd (Elbro, 2004: 27).

Frågan om vad de läser helst svarar de att de läser spännande böcker, rysare och mycket fakta böcker. Jag blir nyfiken och frågar varför de tycker om att läsa fakta böcker eftersom denna grupp var eniga om att tycka om just denna genre. Lina och Nora ger mig svaren:

Nora: Dom är lätta och man lär sig.

Lina: Ja, det är mer för kunskapens skull och jag som drömmer om en hund brukar ofta läsa om det. Sen är det också kul och lära sig om vilda djur och sånt. Ja, såna saker man inte vet.

Här ser vi även i denna grupp att det är deras intressen som får styra valet av litteratur och får eleverna läsa litteratur som de har ett intresse av skapar de motivation till vidare läsning och enligt Bjar och Frylmark (2009: 186) skapar det goda läsare.

När vi pratar om de har några goda upplevelser kring läsningen svarar merparten av gruppen högläsning, alla har de goda minnen från högläsning.

Malin: Jag har alltid gillat att läsa och när jag var liten läste jag bilderböcker för min lillasyster. Jag har blivit bättre och bättre sen jag började läsa Harry potter böckerna. För de är så spännande och bra.

Lina: Min storebror brukar alltid läsa för mig och då brukar ja alltid börja skatta när han läser Gittan och fårskallarna för den är så rolig.

Nora: Jag tycker att det är kul om man ska exempelvis på dagis och läsa för någon.

Högläsning enligt Dominkovic (1984: 26) skapar ett intresse för litteratur och barn imiterar och tar intryck av vuxna och det påvisar Malin, Nora och Lina i sina kommentarer ovan. Även Sara visar i sitt uttalande om läsning att hon påverkas av vuxna och har en vilja att imitera den vuxna.

Sara: Asså jag började läsa ganska tidigt . Så jag började läsa, skriva och rita väldigt tidigt. Läsningen har flyttigt på jätte länge. Först har jag sett mina föräldrar läsa och då har de pratat om att de var en väldigt bra bok som de läst. Och då har jag velat läsa så första gången. När jag började läsa så läste jag jättelätta böcker och sen läste jag för min lillasyster och så där. Och sen så när jag läser tyst så får jag mycket mer flyt och det går mycket bättre när jag läser tyst.

5.2. Flickgrupp från årskurs 4

Gruppen består av Karin, Klara, Sofia och Lisa.

Flickgruppen tyckte om att läsa böcker och började ivrigt beskriva varför de tyckte om att läsa. De beskrev läsningen som spännande och roligt och på samma sätt som pojkgруппerna beskrev Lisa och Karin de inre bilder som krävs av läsaren för en förståelse av innehållet som Elbro (2004: 43-44) beskriver i sin bok.

Karin: Att om man läser i en bok så kan man ehm..... tänka sig in i det författaren har tänkt sig med ehm ...texten och så.

Lisa: Jag tycker att man kan leva sig in i boken som att man själv e i boken.

Klara: Asså det kan va så att där finns många delaroh jag vill läsa de andra böckerna Jag vill höra hur det gick tillså kan man direkt gå och låna den på biblioteket och så.

Klara beskriver en nyfikenhet som skapas vid läsning och hon skapar ett eget läsprojekt som i sin tur ger läsglädje som Bjar och Frylmark (2009: 187) menar är viktigt för att främja elevernas läsutveckling. Hennes uttalande kan även förklaras att hon på egen hand söker efter information, mönster och koder för att förstå saker som Bruner menade att barn gör (Arfwedson, 1992: 39).

Även i flickgruppen är det deras intresse och erfarenheter som avgör valet av böcker.

Karin: Asså... jag läser helst om olika hästar asså... jag tycker om ...asså jag har själv hästar så jag läser ofta om hästar eller typ om kärleks historier och så.

När jag sedan frågar om de har några upplevelser om läsningen som de vill dela med sig av så svarar Sofia och Klara:

Klara: Ehm faktiskt så när jag var liten så ville jag lära mig nya saker och min storasyster kunde läsa och det ville jag också lära mig det så jag fick lära mig det i förväg och ...e JAAAA. Och sen så gav min storasyster mig en massa böcker som hon hade läst som hon tyckte att jag borde läsa..

Sofia: Asså ja började lära mig att läsa när jag var 5 år, för min fröken hade läst för mig många gånger och så tittade jag och så hade jag redan lärt mig bokstäverna i många ord och så ljudade jag lite och lite sån . Och så tyckte jag att det var roligt att lära mig läsa och sånt. Och så började jag läsa en sån här liten bok och så tyckte jag att det var kul och så var det mycket fantasier och sånt.

Klara beskriver att hon sett sin storasyster läsa och att det var drivkraften för att själv vilja läsa och det vill jag koppla till Dominkovic (1984: 26) om att härma och ta intryck från sin omgivning. Även Sofia beskriver att hon tagit intryck från sin fröken och det kan tolkas som att läskunniga personer i barnets omgivning främjar en god läsutveckling. Lisa visar i sin kommentar på frågan om vad hon tyckte var svårt och lätt när hon började läsa, vilket behov eleverna har utav en god pedagog som arbetar för att främja läsutvecklingen vilket även Stadler (1998: 50) anser är viktigt. Lisa bekräftar att hon upplever att läraren har gynnat hennes läsutveckling genom stimulering av avkodning vid läsning.

Lisa: Vår lärare var mycket för vokaler och konsonanter. Vi skulle lära oss bokstäverna och vi skulle skiva mycket och dessutom lärde jag mig genom att skriva bokstäverna och ljudade dem i klassrummet och då blev det lättare sen när man skulle lära sig att läsa.

5.3. Pojkgrupp från årskurs 3

Gruppen består av Robert, Karl, Stefan och Ola.

Alla instämmer i denna grupp med att tycka om att läsa och de läser helst fantasy som Harry potter böckerna som är skrivna av J.K Rowling. De berättar även att de läser andra fantasy böcker som Tam som är skriven av Jo Salmson och en del fakta böcker. När jag frågar om varför de tycker om att läsa svarat Robert och Karl.

Robert: Det är skönt och man bara sitter och slappnar och njuter av boken.

Karl: Det är bara mysigt och man kan lära sig rätt mycket på det också.

Denna grupp styrs av deras intressen för det farliga, spännande och det lite häftiga och det skapar dem en motivation att läsa.

Jag blir nyfiken och frågan om de stött på några hinder i sin läsutveckling då jag upplever under intervjuens gång att alla pojkarna i denna grupp är duktiga läsare. De berättar då för mig att det är som ett hinder de ska hoppa över och att de har precis kommit över det hindret och de uttrycker sig så här:

Stefan: Jag gillar aldrig att börja för då tänker jag att jag aldrig kommer att hinna med detta. Så jag tyckte att det var ganska tråkigt men nu är det jätteroligt.

Robert: Ja det var samma här som Stefan... så det var tråkigt, det var tråkiga böcker och så här

Karl: Ja, man fick inte läsa de riktiga böckerna.

Jag: Är det roligare nu när man har fått flyt i läsningen?

Alla: Jaaaaa

Ola: Ja nu får man läsa mycket mer spännande böcker. Innan fick man läsa så här smala böcker så då fattade man knappt boken. Nu får man veta mer i boken när man läser så här tjocka böcker och sen så finns det fortsättningar.

Ola nämner i sitt uttalande att han tycker det är roligare nu när han får veta mer, det kan tolkas som att han börjar läsa mellan raderna och skapa sig inre bilder som är nödvändiga för en förståelse av innehållet i boken (Elbro, 2004: 43-44). Robert och Karl samtycker med Ola med kommentarer:

Robert: I Harry potter finns inga bilder men ändå förstår man ungefär hur det ser ut eller kanske så här att bara en känsla är på ett uppslag, nästa hihhi.

Karl: Ja, ändå om man inte har sett filmerna så kan man se vad som händer och att man är i boken eller vad som nu finns. Ibland när jag läser känner jag att jag är en person som går där.

Svårigheter beskriver Stefan som att ”böckerna var så jättetunna i förskoleklassen och ettan och då blev det att man mest kollade på bilderna och fattade hela boken ändå”. Min undran är då om eleverna begränsas i urvalet och varför, då de hellre vill titta på bilderna i boken än att läsa den och faktiskt bilda sig en egen uppfattning av boken.

5.4. Pojkgrupp från årskurs 4

Gruppen består av Johan, Erik, Fredrik och Peter.

Första pojkgruppen jag intervjuar svara instämmande på frågan om de tycker om att läsa. Alla tycker om att läsa och min undran blir då varför de gör det och jag får ett mycket precist svar av Johan.

Jag tycker att det är spännande, man får dom i tankarna, bilden framför sig, ibland när man läser, det e typ som i tv.

Erik instämmer med Johans uttalande:

Ja, ja håller med, det är precis som att skapa en egen bild, jag tycker t.ex. att det är roligt att läsa och sen får man en bild, och sen så bara ritar man av den.

Johan och Erik talar om inre bilder som Elbro (2004: 43-44) anser är en nödvändighet för att få en förståelse om textens innehåll eftersom texten inte säger allt utan en aktiv medverkan blir tvunget. Bruner i sin tur talar om att läsaren självständigt söker efter egen förmåga information så som mönster och koder för att skapa en förståelse för textens innehåll (Arfwedson, 1992: 39).

Denna pojkgrupp är intresserad av genrer såsom spänning, humor och fantasy böcker och deras intressen styr valet av böcker som de läser. De berättar om böcker som vargbröderna som är skriven av Michelle Pavel, LasseMajas detektivbyrå av Martin Widmark och Bert böckerna som är skrivna av Anders Jacobson och Anders Olsson. Exempel på att deras intressen styr valet av böcker följer av Fredriks svar på frågan om vilka böcker de läser.

Jag gillar mycket författaren som gör LasseMaja... ooh... vad heter han nu...Martin Widmark. Jag gillar hans böcker jättemycket och så gillar jag rysare...jag gillar mest det. Fantasy är också ganska roligt.

Pojkgruppen nämner även för mig att de har i läxa att läsa en kvart om dagen och alla instämmer att de gör sin läxa vid olika tillfällen, några läser innan de ska gå och lägga sig och andra säger att de läser i bilen på vägen hem från skolan.

Svårigheter och minnen som eleverna har upplevt i sin läsutveckling är att det var svårt att ljuda sig igenom texten men Fredrik påpekar i intervjun att ”man lärde sig efter ett tag”. Eleverna söker även efter självständighet i sitt läsande eftersom föräldrarna inte alltid har tid då de är sysselsatta med annat, i citatet uttrycker Fredrik detta.

Jag tycker att det är väldigt skoj för att ehm... ibland när jag ville läsa böcker hade inte mina föräldrar tid, kanske ibland ska laga mat och sånt där...och då är det väldigt roligt att kunna läsa själv, t.ex. när man ska läsa på tv:n är väldigt skoj så slipper mamma o pappa läsa. Fast det har vi inte kommit över än för min syrra har precis börjat lära sig att läsa.

Johan berättar att han tyckte det underlättade för honom att hans pappa hade läst böcker om Kråke för honom när han gick i förskoleklassen. Högläsning kan ge ett intresse för böcker och som Dominkovic (1984: 26) menar är att ”Barn tar intryck av och imiterar vuxna i sin närhet”.

5.5. Pedagog från årskurs 3

Pedagogen Anna arbetar mycket varierat med läsutveckling, i kommande citat förklarar Anna närmare hur de arbetar.

Anna: Åh, nu jobbar vi mycket med läscirkel och då är de indelade i olika nivåer, då är de slumpvist blandade och jobbar med olika uppdrag varje vecka. Det kan vara att läsa faktabok och sen göra en tankekarta. De kan vara att läsa en skönlitterär bok och sen får de svara på frågor eller någon gång läser de alla samma bok och sen diskuterar de den tillsammans. Sen kanske de läser en bok för fadderbarnen som de har i ettan och förskoleklassen. Detta tränar de som läxa och de läser 20 min hemma. I skolan jobbar vi mycket med läsförståelse, förstå vad det är du läser. Nu kan alla läsa och längre texter, nu har vi börjat arbeta med att läsa mellan raderna, hur man vet det och vad betyder det egentligen, och DET är jättesvårt för eleverna. När det inte finns något svar, katten är inte svart eller vit, de måste själv fundera på hur katten ser ut, det har de jätte mycket problem med. Framför allt läsa mycket och diskutera, ibland läser de och svarar själv och ibland läser de och svarar tillsammans med andra. Sen tycker jag att det är svårt när de läser tyst på morgonen, det gör de varje morgon 20min, men jag vet att vissa bläddrar, då blir det nog inte så mycket utvecklande av läsandet. Så nu får de skriva ner lite om boken så att de får fundera på vad var det nu jag läste och inte bara bläddra igenom och det kan vara jobbigt för vissa, vad var det nu jag läste. Att jobba lite olika, att ibland läsa själv och ibland läsa i grupp, att läsa på olika sätt och att få dem att fundera på vad var det jag nu läste.

Enligt Bjar och Frylmark (2009: 187) skapar Anna en god undervisning som främjar elevers läsutveckling genom olika läsprojekt som skapar läsintresse och läsglädje. Läsning 20 minuter om dagen leder till att avkodningen automatiseras och genom att arbeta med läsförståelse bidrar det till en meningssökande läsning. Även Bolander och Bodström (2008: 83) anser att en schemalagd tid för läsning och att läsa mycket krävs för att bli en god läsare. Anna arbetar i klassrummet med läsförståelse och det leder till ett meningssökande läsning och det är ett arbetssätt som Bjar och Frylmark (2009: 186) förespråkar för hur en pedagog ska arbeta för att skapa goda läsare.

Vidare i intervjun på frågan om Anna kan se några skillnader i pojkars och flickors läsutveckling förklarar hon att pojkarna i klassen som hon har nu är långt fram i sin utveckling men hon nämner även att det inte alltid är så utan snarare kan Anna se ett mönster på att flickorna brukar ligga före pojkarna i sin läsutveckling, Anna vet dock inte vad det kan bero på men hon tror att det kan bero på utbudet på litteratur på bibliotek och så vidare. Hon förklarar det så här.

Anna: Sen tror jag, om man tittar i biblioteken så finns där fler böcker som tilltalar tjejerna och de har lättare att hitta och de rekommenderar varandra. Så därför är det svårt att motivera killarna att läsa och det är svårt för dem att hitta något de gillar.

Jag: På vilket sätt tilltalar det mer flickor än pojkar? Är det genrererna eller?

Anna: Åh ja, killarna vill gärna läsa nått häftigt och nått jättespännande. Om man är precis i början av sin läsning så hinner det aldrig bli jättespännande med liten text och då är det ju mer småhistorier och då hinner det ju aldrig byggas upp. När de är precis i början av sin läsning då finns det mycket böcker tycker jag. När de kommer över det så läser de Kasper böckerna till exempel eller Palle böckerna där finns det mkt och när de då kommer över den nivån då tycker ja att det är svårt, de läser gärna Lassemajas men när Lassemajas är slut så finns där inte så mycket mer. De diskuterar inte på samma sätt som tjejerna brukar göra, oh den är jättebra. De byter bok redan i klassrummet! Det gör inte riktigt pojkarna men det har kommit mer, där finns en bok som heter Tam som de läser.

Stenberg (1997: 28) menar att pojkar är senare än flickor i den sociala utvecklingen och språkutvecklingen och skillnaden i mognaden beror på att hjärnan utvecklas olika hos de båda könen. Anna har en annan åsikt än Stenberg om flickor och pojkars mognad.

Anna: Är de väldigt små så är de väldigt små i allt, men framför allt tycker jag inte att det påvekar eleverna bara i läsningen utan det är under hela skoldagen som är jobbig för dem när de är små. Men i trean kan det ju vara lite värre om de inte har vaknat till för i ettan gör det ingenting om de läser böcker som de andra tycker är tramsigare om man säger så, men det är ju lite svårare att komma med en sådan bok i trean. Jag kan inte

känna att de skiljer sig åt utan det är nog lite olika. Vi har nån flicka som inte kan sätta sig till ro och läsa för att ...nej oh hon är ju liten. Det tar ett tag för dem att mogna till och det är inte självklart att de vet vad de gör HÄR. För det kommer ju plötsligt och den kommer oftast i trean. Plötsligt inser man att man är här för sin egen skull och inte bara för att mamma och pappa säger det eller fröken. Och då börjar man ta det på ett större allvar. Sen är det inte alltid den skönlitterära läsningen tas på allvar.

Anna menar att hon inte kan se några speciella mönster om pojkars och flickors mognad och vill istället peka på utbudet av litteratur och att könen skiljer sig i valet av litteratur och det styrks av Bjar och Frylmark (2009: 75), där de menar att pojkar ägnar mindre tid än flickorna åt läsning och att pojkar intresserar sig mer åt att läsa serietidningar medan flickor vill läsa litteratur med löpande text. Anna tillägger att läsintresse handlar mycket om vuxenpåverkan, läser de mycket hemma, besöker de biblioteket ofta och så vidare.

Svårigheter som Anna upplever att eleverna har i sin läsutveckling är att ha svårt med att få upp sin läshastighet, att de läser så långsamt så att de inte kommer ihåg hur meningen började eller vad boken handlade om. En annan sak de har svårigheter med är att de inte kan läsa mellan raderna och Anna tror att det kan bero på att de i vårt moderna samhälle många gånger blir serverade med svar och de behöver inte tänka själva, på så sett utvecklar de inte strategier för eget tänkande och egenkontroll av förståelse vid läsning vilket Bjar och Frylmark (2009: 186) menar att pedagoger ska sträva efter i sin undervisning för att skapa goda läsare. Avslutningsvis tillägger Anna:

Anna: Vissa saker kan man inte lägga hemmet utan att det är ju här som de ska lära sig att läsa. Men jag kan ändå tycka att de som har mycket svårigheter i början med läsningen kräver att de läser mycket hemma också. Att man inte kan göra allt här eftersom vi ju 25 elever, vi kan träna i helklass, i grupp eller i par men den här enskilda kontakten måste ske hemma i början. Tyvärr upplever jag att de som har riktiga svårigheter är de som aldrig får hjälp hemma.

Det kan tolkas som de inte får den omfattning av läsning som krävs för att automatisera läsningen och bli en god läsare och det kan leda till svårigheter i läsutvecklingen (Bolander och Boström, 2008: 82).

5.6. Pedagog från årskurs 4

Pedagogen som jag intervjuat heter Catrin och hon förklarar att de arbetar mycket med ordförståelse och att de har en synonym ordbok som står i fokus i klassrummet vid arbete med språkförståelse. Catrin förklarar för mig att hon tror mycket på ordet i sitt rätta sammanhang och att det kan främja till en god läsutveckling. De har även lässtunder varannan dag i klassrummet för att automatisera läsningen som i sin tur genererar till en ökad läshastighet. Catrin har även ett läsprojekt med eleverna där de ska läsa 15 minuter om dagen och föräldrarna fyller i lässchema om eleverna har läst eller inte.

Catrin: Det tycker jag är bra för att det kan få igång barns läslust och för barn som vanligtvis inte läser får då chans till att komma in i berättelsens värld.....på lite i tvång sparkas igång från början.

Enligt Bjar och Frylmark (2009: 186) ska pedagoger arbeta med att skapa intresse och motivation under hela utvecklingsförloppet och ge täta och intensiva läserfarenheter som bidrar till avkodningens automatisering för att skapa goda läsare. För att sedan främja till en meningssökande läsning arbetar Catrin mycket med ordförståelse. Vidare om hon upplever några generella skillnader mellan könen kan hon inte finna några i mönster i flickors och pojkars läsutveckling. Hon uttrycker som så att:

Catrin: Det är helt individuellt, jag har själv en 7 åring som är jätteintresserad av bokstäver och läsning och det kan lika gärna vara en flicka med samma intresse. Jag ser faktiskt inte någon skillnad mellan pojkar och flickor. Däremot intresset för olika sorters böcker. Men jag tycker att det är ganska lika nu, det är mycket fantasy och det är både för flickor och pojkar och det tycker jag är ganska så bra. Så att det inte blir hästböcker och pojkböcker utan en mer fantastisk värld som passar för både pojkar och flickor även och det är en historisk värld eller den ligger i nutid eller i en framtid så tycker jag att det fångar deras intresse på.

Hon nämner att intresset för olika böcker kan vara skillnader mellan flickor och pojkars läsutveckling och Bjar och Frylmark (2009: 75) styrker det med sin undersökning om pojkars och flickors läsvanor. Att flickor läser mer varierat än vad pojkar gör och att pojkar hellre läser serietidningar medan flickor föredrar böcker med löpande text.

På frågan hur Catrin ser på mognad och utveckling i samband med läsutveckling svarar hon att:

Catrin: Ja, ofta de som har en högre mognad är intresserade av mer avancerade saker och mer vetgiriga och tar reda på och där kommer ju läsningen in rent automatiskt. Tror att pojkar kan vara mer utforskande rent praktiskt liksom prova på och göra om det inne i huvudet på ett annat sätt, (paus) ja en viss skillnad finns nog . Till intresse och mognad tror jag att det handlar om hur mycket man har samtalat med barnet när det var litet, där kan jag se en skillnad. De barnen som kanske inte har stödet i sina föräldrar, om man intresserar sig FÖR saker, förklarar och beskriver får det svårare. Jag tror att föräldrakontakten är jätteviktig dels för barnets mognad och utveckling.

Catrin talar om en god föräldrakontakt med många interaktioner leder till en god läsutveckling vilket även Strandberg (2006: 48) menar att ”sociala interaktioner förser barnet med språk”. Catrin menar även att det är en lång process som eleven hela tiden måste jobba med att utveckla och de elever som inte får det stöd hemifrån måste få det från skolan.

Avslutningsvis frågar jag vilken lästradition eleverna har hemifrån och får till svar:

Catrin: Ja du...hos en del. En del berättar om att de har bokhyllor. Att mamma och pappa läser mycket och den här boken läste min pappa för mig när jag var liten har jag hört dem säga. Men det är inte i alla familjer det finns ett läsintresse. Det är ju viktigt att man går till biblioteket också och att man gör det typ var tredje vecka och lånar böcker och jag tipsar dem om har du läst den här och den handlar om de och de, att man försöker att inspirera dem där.

Jag: För att skapa ett läsintresse?

Catrin: Ja, och jag tror att många barn får en chock av att komma in i ett bibliotek och blir blinda av alla böcker. Det blir liksom för mycket böcker, de är inte vana vid det. Jag tror mycket på det och jag känner mig som lärare mer som ett stöd och en hjälp för det fulla ansvaret kan man aldrig. Jag tror att det är där många fall det brister om de inte har det hemifrån.

5.7. Sammanfattning

Pojkgruppen från årskurs 4 tycker alla om att läsa och de beskriver att de skapar sig inre bilder vid läsningen och det gör läsningen rolig och spännande. Intressen styr valet av litteratur som de läser och de väljer genrer som spänning, humor och fantasy. De läser den tid som pedagogen har gett dem i läxa, 15 minuter om dagen. En del utav eleverna söker efter en självständighet i sin läsning då de upplever att föräldrarna inte har tid medans en del av eleverna upplever att högläsning har hjälpt dem i deras läsutveckling. Svårigheter som de upplevt är ljudningen vid läsning.

Pojkgruppen från årskurs 3 instämmer även de om att tycka om att läsa och de berättar om att deras intressen styr läsningen. De berättar även att läsningen är som ett hinder som ska hoppas över för att bli rolig och spännande, tillgång på litteratur har skapat detta hinder som eleverna beskriver. De upplever att lätta böcker inte är tillräckligt utmanade för dem. Eleverna beskriver att lätta och tråkiga böcker leder till att titta på bilder istället för att läsa, de motiveras inte till läsning. Det är först när de har kommit länge i läsutvecklingen och börjar läsa svårare böcker som de känner utmaning och blir motiverade till läsning.

Flickgruppen från årskurs 4 instämmer med pojkarna om att tycka om att läsa och även de talar om inre bilder som skapas vid läsningen och det är de som motiverar till läsning. Liksom pojkgrupperna är det deras intressen som styr valet av litteratur och högläsning ser de som något lustfyllt och vill gärna samverka till högläsning såsom att läsa för syskon och bli lästa för, syskon och föräldrar är förknippade till högläsning. Flickorna berättar även om det stöd de fått från pedagog och att det har hjälpt dem i deras läsutveckling.

I den andra flickgruppen från årskurs 3 finns där två flickor som inte tycker om att läsa och det förklaras i brister i automatiseringen av läsningen och att inte finna ro till att läsa. Som i de andra grupperna styr deras intressen val av litteratur och de väljer att läsa genrer som spänning, deckare och fakta. Fakta läser eftersom de är medvetna om den kunskap som fakta böcker innehåller och eleverna är mycket kunskapslystna. Även de har goda upplevelser från högläsning och har en vilja att imitera vuxna.

Pedagogen Catrin från årskurs 4 arbetar mycket med ordförståelse och pedagogen Anna arbetar på liknande sätt och båda förespråkar hemläxa att läsa omkring cirka 15-20 minuter om dagen och anser att det väcker en läslust och främjar automatiserad läsning. Ingen utav pedagogerna finner några större skillnader, mönster i pojkars och flickors läsutveckling. Anna kan se en liten skillnad och det kan bero på urvalet av litteratur. Anna anser att där finns en brist på litteratur som intresserar pojkar och det kan hämma pojkar i deras utveckling. Av den anledningen kan flickor vara före pojkar i sin utveckling. Catrin upplever att elever med en högre mognad ofta intresserar sig för mer avancerade saker och att det följer läsningen. Hon upplever att det kan sammanhålla med vilken kontakt barnet har med sina föräldrar och hur väl de samtalar med varandra och en god kontakt med välfungerande interaktioner gynnar barnets läsutveckling. Anna nämner att eleverna kan ha svårigheter med läshastigheten då vissa elever läser så sakta att de glömmer vad de läst och

hon betonar att ”riskbarnen” ofta inte får det stöd de behöver i deras läsutveckling från hemmet. Pedagogerna i min undersökning förespråkar vikten i föräldrakontakten och brister den så är det av största vikt att elever får det stöd de behöver i skolan.

6. Slutsats och diskussion

Syftet med undersökningen var att belysa elevers och pedagogers tankar och upplevelser kring läsutveckling. Även hur pedagogerna arbetade i undervisningen med att främja elevers läsutveckling och fanns det skillnader mellan flickors och pojkars läsutveckling. I min diskussion har jag tänkt börja med pedagogers upplevelser och tankar och hur de arbetar för att främja elevers läsutveckling. För att sedan avsluta med elevernas upplevelser kring deras läsutveckling.

6.1. Litteratur styrs av intressen

Pedagogernas upplevelser kring elevers läsutveckling är att mognad inte handlar om några skillnader mellan könen utveckling av hjärnan som Stenberg (1997: 28) påpekar i sin bok om att orsaken kan vara att de mognar i olika takt. Istället vill Anna påpeka att skillnader mellan könen som hon har upplevt istället beror på brist av litteratur för pojkar som intresserar dem. I Bjar och Frylmark (2009: 75) påpekar de att flickor läser mer litteratur och läser mer varierat och författarna menar att pojkar läser mer serietidningar medan flickor läser mer böcker med löpande text. Undersökningen visar att serietidnings läsande har ändrats till att läsa mer böcker med löpande text och elevernas upplevelser visar tecken på det när de berättar om vilken litteratur de föredrar, såsom genrer som fantasy, spänning och humor. Jag är medveten om att det resultat som visat att orsaker kan bero på brist av litteratur som intresserar pojkar inte ger en generell bild eftersom undersökningen endast baseras på 16 elevers tankar och upplevelser och 2 pedagoger tankar och upplevelser. Valet i sin tur styrs utav deras intressen i både pojk- och flickgrupperna. Undersökningen visar att de har förhållandevis lika intressen i grupperna och att det är genrer som fantasy, humor och spänning som lockar. De är även fullt medvetna om vikten av kunskap i faktaböcker

men även här är det intressen som styr valet av faktabok såsom hästar och fotboll. Eftersom undersökningen visar att pedagoger upplever att det finns brist på litteratur som lockar pojkar till läsning i den tidigare läsutvecklingen hade det varit av intresse att forska vidare om vilken sort litteratur som lockar pojkar till läsning då denna undersökning inte ger oss en rättvis bild på intressant litteratur för pojkar, för att undersökningsgruppen är för liten och att de har passerat det stadiet som pedagogen Anna beskriver.

6.2. Inre bilder

Alla elever pratar om högläsning som goda minnen i sin läsutveckling, att högläsning är lustfyllt och att skapar en gemenskap. Eleverna berättar om att de läser för sina syskon eller att syskon läser för dem. Några berättar även att föräldrar läste högt för dem när de var yngre och att det har hjälpt dem i deras läsutveckling. Jag upplever att högläsning är något som främjar elevernas läsutveckling och det är något som bör ingå i undervisningen. Högläsningen kan utvecklas genom att efter läsning låta eleverna återberätta handlingen och på så sätt träna sin språkmedvetenhet. Elbro (2004: 43-44) menar att det är en nödvändighet för läsaren eller åhöraren då det krävs en aktiv medverkan för en förståelse av innehållet där läsaren måste skapa inre bilder för en förståelse av berättelse eftersom inte texten berättar allt. Pedagogen Anna berättar att elever har svårt med just detta och arbetar därför mycket i sin undervisning med att läsa mellan raderna för att främja deras läsutveckling. Pojkgruppen berättar om ett hinder som de var tvungna att hoppa över för att läsningen skulle bli rolig och spännande och under intervjun pratade de om lätta och svåra böcker. De lätta böckerna gav ingen utmaning för att de inte fick tänka själva och skapa sig inre bilder medans i svåra böcker lämnades det utrymme för skapandet av inre bilder. Alla elevgrupperna var helt överens att inre bilder skapade en mer lustfylld läsning. Viktigt är det då att träna på dessa inre bilder som Elbro (2004: 43-44) talar om är en nödvändighet och högläsning kan vara ett sätt som främjar läsutvecklingen. Bodstöm och Bolander (2008: 77-83) menar att barn behöver goda förebilder och höra att läsning är meningsfull och roligt och för att uppnå det kan pedagogen ordna med olika aktiviteter, författare som berättar om deras böcker, föräldrars erfarenhet eller låta en bibliotekarie berätta och olika

böcker. Sådana aktiviteter främjar till att kunna skapa sådana inre bilder vid läsning. Eftersom undersökningen visar ett faktum på att högläsning främjar elevers läsutveckling hade det varit av intresse att vidare undersöka på vilket sätt detta främja elevers läsutveckling.

6.3. Föräldrakontakt

Pedagogen Catrin påpekar att föräldrakontakten är av betydelse för läsutvecklingen och många interaktioner mellan föräldrar och barn kring läsutveckling främjar eleverna i deras utveckling vilket styrker med ett citat ur Strandbergs bok (2006: 49) ”De förskolor och skolor som skapar många samspel mellan barn och vuxna, och mellan barn och barn kommer därför att skapa en kraftfull plattform för barnets lärande och utveckling”. Jag menar då att det inte bara är förskolor och skolor som skapar denna plattform utan föräldrarna är av största vikt vid skapandet. Vidare är pedagogerna överens om att eleverna som saknar stöd ifrån föräldrarna måste ha ett stöd från pedagogen. Anna vidareutvecklar det med elever som har stöd hemifrån och har fått stimuli i sin läsutveckling har ofta en fördel i sin läsutveckling jämförbart med elever som inte har det och hon ser ett mönster i att elever som har svårigheter ofta inte har det stöd som krävs för en god läsutveckling. Bolander och Boström (2008: 79) vill belysa vikten av att bli vän med litteraturen och ha goda förebilder vid läsning. Föräldrar och lärare spelar en stor roll då deras intresse och uttryck smittar av sig på eleverna. Elever från hem där läsning har varit i fokus är ett steg före i sin språkutveckling jämfört med andra pojkar och flickor. På vilket sätt är de då före i sin språkutveckling jämfört med andra elever? Undersökningen visar dock inte på vilket sätt de är före i sin utveckling eller hur hemmet har arbetat med läsutveckling då ingen undersökning av hemmet har skett. En vidare undersökning av föräldrars upplevelser hade kunnat visa hur de arbetar och hur de främjar till ett försprång i elevers läsutveckling.

6.4. Främjande arbetssätt

Att läsa en stund varje dag ökar automatisering av läsning som i sin tur skapar en motivation att läsa och även väcka ett läsintresse hos dem som enligt Catrin ännu inte fått det. Att schemalägga en stunds läsning varje dag stimulerar elevers läsutveckling enligt Bolander och Boström (2008: 77-83). Att stimulera läsutvecklingen genom olika arbetssätt i undervisningen vid avkodning och läsförståelse där pedagogen låter elevers intressen och elevers erfarenhet stå i fokus kännetecknar en god läsundervisning (Bjar & Frylmark, 2009: 187). Andra goda kännetecken är att skapa en lästlust som leder till utvecklandet av läsförmågan och läsglädje föds genom olika läsprojekt, högläsning och temaprojekt (Bjar & Frylmark, 2009: 187). Undersökningen talar för att genom att skapa många olika aktiviteter där många interaktioner äger rum främjar en god läsutveckling och så länge du utgår från eleven och inte metoden har du en möjlighet att kunna individualisera undervisningen och kunna synliggöra de elever med språksvårigheter (Stadler, 1998: 50). Andra sett att synliggöra elever med språksvårigheter är att använda sig av läsutvecklingsscheman och de används för att underlätta för pedagogen att fastställa var i utvecklingen som eleven befinner sig (Dominkovic, 1984: 15). Ett sådant material kan främja till att vidareutveckla elevers läsutveckling eftersom läsutvecklingsschemat visar vilka svagheter och styrker de besitter och med en sådan ståndpunkt kan pedagogen föra eleven framåt i sin läsutveckling. Elevers och pedagogers upplevelser och tankar visar i undersökningen att det är viktigt att elever har en individanpassad undervisning och goda förebilder runt omkring sig för att bli goda läsare.

6.5. Metodval

Metodvalet har varit givande genom att undersökningen har påvisat en god bild hur elever, pedagoger upplever och tänker kring läsutveckling genom frågor som: Hur förhåller sig pedagogerna till pojkars och flickors läsutveckling? Finns det olika sätt att bemöta eleverna på? Vilka upplevelser har pojkar och flickor kring sin egen läsning? Deras givmildhet att

dela med sig har lett till att syftet med undersökningen har kunnat besvaras genom dessa frågor och intervjuer. De ostrukturerade intervjuerna har varit givande på så sätt att en diskussion har kunnat uppstå och det har lett till ett närmande och förståelse i deras svar. Nackdelarna i de ostrukturerade intervjuerna har varit att det gett mig en möjlighet att styra intervjuerna i den riktning jag har velat och det har varit en svår balansgång då jag inte har haft en avsikt att påverka på något sätt. Anser dock att mitt metodval har varit rätt för syftet med undersökningen och tror inte att en enkätundersökning hade kunnat ge de svar jag eftersökt i undersökningen.

6.6. Avslut med frågor som väckt en nyfikenhet

Pedagogerna har beskrivit väl hur de arbetar med att främja elevernas läsutveckling och genom deras arbetssätt kan jag vidareutveckla mitt sätt att tänka kring läsutveckling i min framtida yrkesroll. Svaren som getts i undersökningen har väckt en nyfikenhet hos mig att vidare undersöka på vilket sätt högläsning främjar läsutvecklingen och hur föräldrar arbetar med elevers läsutveckling i hemmet. Då det visat att elever med goda förebilder har ett försprång i sin läsutveckling jämfört med andra elever. En annan fråga som dykt upp är vilken sorts litteratur som lockar pojkar till läsning och varför det finns en brist på sådan litteratur. Dessa obesvarade frågor kan ses som en brist i studien men undersökningen har dock inte kunnat täcka dessa områden då syftet med studien är att belysa elevers, pedagogers upplevelser och tankar kring läsutveckling och hur pedagoger arbetar för att främja elevers läsutveckling. Nyfikenheten till frågorna som dykt upp anser jag ger goda möjligheter till att vidareutveckla i en ny undersökning.

7. Referenser

Böcker

- Bjar, L. & Frylmark, A. (2009). *Barn läser och skriver*. Lund: Studentlitteratur.
- Bodström, L. & Svantesson, I. (2007). *Så arbetar du med lärstilar*. Jönköping: Brain Books AB.
- Bolander, I & Boström, L. (2008). *Lärstilar och läsning*. Jönköping: Brain Books AB
- Dominkovic, K. (1984). *Läsutveckling*. Stockholm: Liber AB
- Edfeldt, Å W. (1982). *Läsprocessen - grundbok om läsforskning*. Stockholm: Liber.
- Elbro, C. (2004). *Läsning och läsundervisning*. Stockholm: Liber AB
- Gulbrandsen, J. (1994). *Är skolan till för Karin eller Erik?*. Lund: Studentlitteratur.
- Liberg, C (2006). *Hur barn lär sig läsa och skriva*. Lund: Studentlitteratur.
- Maltén, A. (2002). *Hjärnan och pedagogiken - ett samspel*. Lund: Studentlitteratur
- Stadler, E. (1998). *Läs- och skrivinläring*. Lund: Studentlitteratur.
- Steenberg, A. (1997). *Flickor och pojkar i samma skola*. Kalmar: Ekelunds Förlag AB.
- Strandberg, L. (2006). *Vygotskij i praktiken*. Stockholm: Nordstedt Akademiska förlag
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Wehner -Godée, C. (2000). *Att fånga lärandet*. Stockholm: Liber.

Elektroniska referenser

- Skolverket (2011). Lgr 11. Tillgänglig 2011-11-13.
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575>

Vetenskapsrådet (u.å.) *forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Tillgänglig 2011-11-13.

<http://www.vr.se/download/18.37fda2bc131b1093f688000926/God+forskningsred+2011.1.pdf>

8. Bilaga

Nedan presenteras frågor som ställdes i de genomförda intervjuerna.

Frågor till pedagoger

1. Hur arbetar du i klassrummet med läsutveckling?
2. Vilka erfarenheter har du av pojkars och flickors läsutveckling?
3. Hur skiljer sig pojkars och flickors läsutveckling?
4. Hur ser du på elevers mognad och utveckling i samband med läsutveckling och läsinlärning?
5. Vilka läsvanor har pojkar och flickor?
6. Vilka svårigheter har pojkar och flickor i sin läsutveckling?
7. Vilken bakgrund har eleverna, finns där en lästradition hemifrån?

Frågor till elevergrupper

1. Tycker ni om att läsa, varför?
2. Vad läser ni helst?
3. Har ni några positiva upplevelser med läsningen, några goda minnen?
4. Hur mycket läser ni hemma?
5. Hur tycker ni att det var att lära sig läsa i skolan?
6. Vad tyckte ni var lätt när ni skulle lära er att läsa?
7. Vad tyckte ni var svårt när ni skulle lära er att läsa?